

УДК 339.564(043.2)

Терехов Євген Миколайович, кандидат економічних наук, доцент
Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи НБУ»
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ ТОВАРНУМУ РИНКУ

На сьогодні Україна поступово активізує участь на світовому товарному ринку. Географія країн-партнерів поступово збільшується, разом з тим, структура експорту свідчить про незначну його диверсифікацію: частка металургійної, хімічної, нафтопереробної галузей і АПК становить приблизно 60%.

Незважаючи на розвинуту в Україні промисловість, продукція останньої є конкурентоспроможною переважно на ринках СНД і ринках країн, що розвиваються.

З огляду на значну різноманітність українського експорту, доцільно визначити розбіжності між показниками зовнішньої торгівлі України та світовими, для чого розраховується індекс диверсифікації експорту.

Активізація зовнішньоторговельної політики України поступово призводить до зменшення індексу диверсифікації (у 2000 році – 0,47), що свідчить про наближення структури вітчизняного експорту до світової. Але, не зважаючи на це, частка експорту деяких груп товарів у світовому обсязі залишається більшою, ніж в обсязі експорту України. Особливо це стосується високотехнологічних товарів, частка яких повинна постійно збільшуватись, що забезпечить ефективність зовнішньої торгівлі України в світі.

Незважаючи на відносно розвинену промисловість, в Україні її продукція може конкурувати переважно на ринках СНД і в країнах, що розвиваються. Україна має значну сировинну базу, багаті родовища корисних копалин, але надмірний експорт мінеральної сировини за низькими цінами не приносить їй належних прибутків.

Агропромисловий комплекс також має потужну базу розвитку і можливість швидкої експортної спеціалізації, але низька продуктивність і якість продукції сільського господарства, стан технологій АПК стримують вихід України на світовий товарний ринок.

Також в Україні наявний потужний технологічний потенціал військовопромислового комплексу та розвинений науковий потенціал, однак коштів на його ефективний розвиток, на впровадження наукових розробок не виділяється. За економічним і науковим потенціалом Україна входить до першої п'ятірки країн Європи, а за ефективністю використання замикає першу сотню країн.

Необхідністю є прийняття комплексу заходів економічного характеру, щодо державної підтримки українського експорту, найбільш ефективними з них є наступні:

- фінансова державна підтримка вітчизняних експортерів;
- удосконалення механізму державної підтримки українського експорту;
- посилення впливу податкової системи України;
- економічна перебудова та вдосконалення нормативної бази, організаційного та іншого забезпечення експортної діяльності українських виробників;
- зменшення втручання держави у ЗЕД підприємств;
- створення бази комерційних заявок та пропозицій вітчизняних підприємств;
- створення на кожному виробництві науково-дослідної групи, яка б не лише розробляла нові технології, а й впроваджували у життя наукові розробки і пропозиції, зберігаючи авторське право;
- створення Центру, що забезпечував би доступ українських експортерів на зовнішні ринки (антидемпінгові процедури, кредитування та страхування експорту).

Для посилення ролі України в світовій торгівлі найактуальнішим є створення режиму вільного руху товарів, а також формування ефективної міждержавної розрахункової системи. Без налагодження такого типу зв'язків Україна може втратити зовнішні ринки країн СНД, Балтії та Східної Європи, які є для неї основними. Проводити ж експансію вітчизняних товарів на ринки інших країн досить важко через низьку конкурентоспроможність українських товарів та насиченість міжнародних ринків.